

Martina Mareková, 17 rokov, Nová Dubnica

Vojtech

Spoza okna autobusu, na ktoré bubnoval jemný začínajúci sa dážď, som sledovala ľudí na autobusovej zastávke. Mala som na to adekvátne dosť času - točitá rada ľudí, ktorí pristupovali mi umožnili zachytiť si v hlave obraz jedného muža, čo ma na zastávke zaujal. Postarší pán, možno niečo okolo päťdesiat až šesťdesiat rokov, oblečený celkom obyčajne, nejaká kožená hnedá bunda a rifle. V ruke držal igelitovú tašku s logom tesca a v nej mal nejaké papiere. Nohy mal neprimerane chudé, bolo to tak vidieť aj cez fakt, že široké nohavice mu ich opticky skresľovali. Na hlave mal len jemne zopár vlasov - taká podivná šedo-čierna prehadzovačka, no to najdôležitejšie čo ma zaujalo, bol jeho stav. Tým chcem naznačiť, že bolo na jeho taktavej, rozvážnej chôdzi značne vidieť, že hoci je len niečo po pol tretej poobede, pán už mal vypité.

Pobehoval z jedného autobusového nástupišťa na druhé, chvíľami si obzeral i autobus, v ktorom sedím ja, no napokon sa odhodlal dotackať k autobusu, ktorý vyzeral, že si vybral len úplne náhodne.

Nestihla som si mužovu cestu poobzerať dôkladnejšie a predsa len, nie som nijaký stalker náhodných štangastov, no istým spôsobom som sa musela zamyslieť nad jeho príbehom. Pretože hoc je začiatok novembra, cesty človeka bývajú kľukaté a často zvädzajú k dlhým večerom s vymyslenými príbehmi na papieroch. A teda tento príbeh nie je o mne, dievčaťu, ktoré cestou domov v autobuse zahliadla opilca ale o mužovi, ktorého si pomenujem Vojtech. Tým nechcem povedať, že meno Vojtech by mi indikovalo opitého muža v ľahkej koženej bunde, no vcelku áno.

Vojtech bol priemerným dieťaťom z priemernej rodiny, ako sa to na oko zdalo. Doma však vládol silný patriarchát, čo sa veľmi odzrkadľovalo na jeho výchove a časom i na jeho budúcnosti. Keďže bol starším bratom a tak jeden z dvoch detí rodiny Ihničkovcov, jeho mama a otec naňho kládli veľké nároky. Mama mu dávala lásku a otec rady do života. Isteže, dával rady, najmä keď prišiel opitý a Vojtechova mama sa mu nešťastím priplietla do cesty. „Ja ti štvrtý deň po sebe zemiaky žrať NEBUDEM!“ zreval na manželku v kuchyni. Vojtech spolu s bratom Igorom boli vo svojej útulnej detskej izbe, ktorá sa vyznačovala najmä skromnosťou, akou žila celá jeho rodina. Matka v kuchyni potichu vzlykala a nariekala, vysvetľovala rozzúrenému manželovi, že na inú prílohu nemala čas, že mala toho v práci veľmi veľa a že jej zdravotný stav sa zhoršil. Bezútešne. Manžela jej plač ešte viac rozhneval a letela jej facka. Nie prvá a ani posledná za tento týždeň, možno ani večer. Vojtech započul len plesknutie. Hodil sa na mladšieho sedemročného bratčeka a zakryl mu uši. Ten zdvihol nechápavo pohľad od drevených kociek, s ktorými sa hral, na Vojtecha. „Pššt,“ pošepol Vojtech, ktorý ledva dýchal. V dvanástich rokoch niesol na pleciach ochranu ešte nevinného súrodenca no cítil, že sa mu to už dlho dariť nebude. Sám bol predsa ešte vydesené dieťa, ktoré nevedelo, čo má robiť a hoci od matky dostávalo lásku, bol to otec, ktorý mu vrazil, že žena je len prostriedok k blahobytu muža. A tak matku mohol ľúbiť akokoľvek len chcel a tak i ona jeho - infikované nekalé myšlienky o živote v rodine jeho otca, sa mu predierali celým jeho charakterom ako červík do jadra jablčka.

Martina Mareková, 17 rokov, Nová Dubnica

Nuž a tak jablko viselo ešte stále na strome. Pri rodine a bratovi, ktorý sa stával úspešnejším ako bol Vojtech sám. V pätnástich rokoch, keď Igor začal preukazovať znaky talentovaného dieťaťa na matematiku a vedy, Vojtech mal hlavu v smútku. Cítil sa, akoby istým spôsobom stratil silu na dokončenie diela jeho nebohej matky, ktorá zomrela následkom rakoviny rok predtým. Dala ho na husličky a držala ho pri nich do svojich koncov. Ona sama mala veľkú vášeň v hudbe, ktorú si popri Vojtechovmu otcovi nemohla udržať a tak sa jej vzdala. Ešte na smrteľnej posteli mu so slzami v očiach vravela, že keď bude v nebi, chce ho počuť hrať sladkú melódiu, akú bude hrať len on. Márne. Otec sa plnou silou mohol chytiť žezla, žiadna handra (žena) mu už nevadila v ceste a tak mesiac po jej smrti husličky predal. Cena za husličky sa hrnula do pľúc otca v podobe cigariet a stekala mu dole krkom v podobe lacného rumu. Už môžeme len s hlavou v oblakoch snívať, čo by z Vojtecha vyrástlo keby bolo husličiek i naďalej. Vojtechov otec, hrdý, päšťou búchajúci sa do hrude komunista, bol proti akejkoľvek forme práci, ktorá by sa nepribližovala obyčajnej pracujúcej vrstve. Umenie považoval za stratu času a akýsi spôsob hippiesáctva. „Nebudeš mi tu vybrnkávať, ako dajaký primitív!“ rozrazil jedného večera dvere na detskej izbe a vytrhol husle spod Vojtechovej brady. Sliachikom, ktorý pevne zovrel, mu pri vytrhnutí jemne popálil brušká prstov a tak Vojtech zistil, že bude musieť makat rukami - nie dušou.

Za to Igor krátko po dokončení strednej školy sa vydal na cestu inžiniera. Vojtechov otec mu to často predhadzoval pred oči, že kde je on a kde jeho brat. Vojtech sa tak už úplne cítil ako čierna ovca rodiny. Bez snov, bez uznania, sklamaný sám zo seba a z celého sveta už len z princípu, začal vyhľadávať rozptýlenie. Našiel ho v očiach nádhernej Márie. Dlhovlasá vysmiata a vždy dobre naladená blondína mu vskutku učarovala. V istých okamžikoch v nej uvidel tie najmenšie a najkrajšie úlomky jeho matky, ktoré len s ťažkou hľadá. Stretli sa práve na jednej z tých dedinských zábav, na ktoré šli obaja dobrovoľne - nasilu pod vplyvom ich kamarátov. Už od začiatku si padli do oka a nielen im ale i všetkým okolo nich bolo jasné, že títo dvaja sa hľadali. Štíhla modelka s úsmevom s ťa perličkový náhrdelník sa doňho zamilovala a trvala na tom ostať s ním, i keď jej matka mala iný názor. Darmo jej dohovárala, že Vojtech Ihnička má nechválne známeho otca práve tým, že jeho matku dohnal k smrti, že "aký otec, taký syn", že nedobre jej bude po jeho boku. Mária sa rozhodla v mladých rozletoch a spečatila tak svoj osud po boku Vojtecha navždy - v kostole, pri oltári, kde si pripadala ako rebelka, že nemala požehnanie od rodičov, no i tak sa vezmú. Vojtech sa spočiatku zdal ako úplný opak jeho otca. Alkohol sa oblúkom vyhýbal, ešte vždy mal pred očami hrôzostrašné obrazy jeho otca bijúceho nebohú mat'. Zdal sa tedy i dobrým otcom pre ich budúcu dcéru Katarínu.

Mária i Vojtech spolu plakali v objatí od dojatia, keď zistili, že budú mať dieťaťko. Pred očami mali obaja film ako z rozprávky. Dokonalá vysmiata rodina a to by znamenalo predsa šťastný koniec pre chlapca so smutným príbehom. Všetko bolo na dobrej ceste. Dieťa, nenaplnené predpovede Máriinej mami a šťastný Vojtech, ktorý by možno získal uznanie od matky i bez husličiek. Malá Katarína vyzerala ako anjelič s papierovo bielymi vlasmi a jemnou kožou s ťa páperie. Miláčikom

Martina Mareková, 17 rokov, Nová Dubnica

a stredobodom ich životov sa tak stala práve ona. Dostávala všetku lásku a nehu, čo v sebe obaja mali, no nie nadhlo. Keď Vojtechovi zistili zdedenú rakovinu po matke, mal tridsaťtri rokov a našliapnuté na kariéru riaditeľa mäsokombinátu, v ktorom pracoval. Informácia o jeho zdravotnom stave sa mu zarývala do morku kostí, strašila ho v snoch i keď nespal a jeho svet sa prestal zdať ružovým ako dovtedy. Spočiatku tento závažný zdravotný stav pred manželkou i dcérou úspešne skrýval. Vyhováral sa na kašeľ, nachladnutie alebo vysoký tlak. Nevydržalo však dlho, než jeho žena zistila pravdu a psychicky ju to zložilo. Brala to ako porážku, akoby slová jej matky vracali istým spôsobom úder, dávali jej pravý spodný hák až jej to vybíjalo dych. Nespala, celé noci plakala a minimálne jedla. Pred malou, takmer deväť ročnou dcérkou to obaja skrývali - niesli toto bremeno spoločne, boli spolu v dobrom i v zlom ako si sľúbili pred Bohom. Jedného večera však Vojtecha niečo vo vnútri zlomilo. Ťažko odhadnúť aká blbá zhoda okolností sa mu v ten deň priplietla do cesty - nenaplnené povýšenie, zhoršenie stavu, finančná kríza a zlá nálada do toho všetkého, ho odviaľali do najbližšej krčmy.

A tam sa celý jeho šťastný príbeh skončil a ten súčasný začal. Agresivita v ňom len tak praskala, keď prišiel domov a videl v jeho očiach nie len jednu ale dokonca dve ženy (handry), ktoré mu mali predsa zaručiť šťastie v živote, no nerobia tak. Doma nastal vojnový režim sprevádzaný práskaním dverí, hlasitým hádaním sa, plačom, fackami, lietajúcimi objektmi po celom byte a ďalšiu generáciu rodiny Ihničkovcov zasiahlo ich nechválne známe alkoholové prekliatie. Katka mala jedenásť, keď schytala od otca prvú facku - nevedno prečo a za čo, nasledujúca letela matke, ktorá bola rovnako zmätená. Celým svojím telom chránila jej jedinú radosť zo života pred nekontrolovateľnou príšerou pod vplyvom alkoholu, ktorá z celých pľúc kašľala a revala na nevinné žienky. „Ty...ty si mi nikdy nedala syna, po ktorom som vždy túžil! A čo si o sebe vlastne myslíš? To JA som tu hlavou rodiny!“ zazjapal na Máriu, ktorá sa nezmohla ani na slovo. Jeho jediná dcéra si uvedomila jeho slová, ktoré ju bodali do srdca ako dýka a spustil sa z nej nekontrovateľný prúd slz, za ktorý jej otec už šiel darovať facku. V tom sa však pred dcérine líce hodina matka a tak Mária schytala svoju poslednú facku v ich vzťahu. Nebola hlúpa a naivná ako Vojtechova mama. Dobre si uvedomovala, že má silu zmeniť to, čo sa deje a že nenesie zodpovednosť len za seba ale i za jej plod života, ktorý niesla deväť mesiacov pod srdcom.

Vojtech akoby znova na svete osirel. Sedel uprostred zapáchajúceho neuprataného bytu. Cez dieru v okne mu vánok roztancoval zhnednutú záclonu nasiaknutú cigaretovým dymom. Ošarpané steny, na ktorých viseli fotografie kedysi šťastnej rodiny volali o pomoc. Bol uvelebený v obývačke na pohovke lepkavej po vyliatom krabicovom víne a sklenými očami hypnotizoval miesto, kde kedysi stála televízia. Kedysi, pred rozvodom a predtým, než mu exekútorovia pomaly začali brať všetko majetne cenného. Máriu a ani jeho dcéru už často nevidal, len keď mu to Mária dovolila a i to musel byť bez štipky alkoholu v krvi. Vidal ich len na Katkine narodeniny alebo meniny, na ktoré sa jej snažil doniesť darček naozaj za všetky drobné, lebo to bolo jediné, čo mu ostalo. Vojtechov brat Igor sa od celej rodiny odtrhol a nepriznával sa k nej. Po páde železnej opony a komunizmu sa

Martina Mareková, 17 rokov, Nová Dubnica

prestáhoval so svojou šťastnou rodinou do zahraničia. Vojtechov otec umrel na otravu alkoholom vcelku potupne, na ulici. Jeho pečen toľký nápor po rokoch nezvládla. Vojtechovi tak nemal kto podať pomocnú ruku zo zlej finančnej a zdravotnej situácie, v ktorej sa nachádzal a do toho všetkého ten alkohol. Ach, ten alkohol.

V jeden pondelkový deň, keď sa vydal na prehliadku k doktorovi, hodil si lacinne zdravotný záznam do obyčajnej igelitovej tesco tašky - ako výsmech celému tomu, čo sa mu deje. U doktora nič nového - žiadne zlepšenie ale naopak ani zhoršenie. Viac ho nezaujímalo, až na prvú krčmu, kde si mohol dať pivo. A k tomu fritána, nejedného. Okolo pol tretej poobede sa rozhodol vydať sa na cestu domov. Prišiel na autobusovú stanicu, kde mu na poloplešatú hlavu začali bubnovať prvé kvapky dažďa. Celý deň ešte pochmúrnel. Za jeho chrbtom sa pristavil autobus, otočil sa aby sa pozrel, kam ide. Zo strany, kde však stál nemal ceduľu a obchádzať ho sa mu v tackavom stave dvakrát nechcelo. Párkrát sa teda ešte pootáčal navôkol autobusovej stanice a namieril si to k prvému autobusu, čo uvidel. Vypýtal si lístok na konečnú a cestou do neznáma div nezaspal. Vyhodil ho až autobusár, ktorému sa v odraze zrkadla nezdalo, že všetci vystúpili. Vojtech vyšiel zadnými dverami a prebehol mu po chrbte mráz. Vonku zúrila zima, noci už bývali chladné, mali len niečo okolo nula stupňov a on v jeho ľahkej jarnej bunde zacítil na koži mráz bičovaný dažďom. Rozhodol sa tak ísť niekam ohriať, najlepšie na ďalšie pivo. Zahol do uličky neďaleko zastávky a namieril si to do krčmy. Tu padli ďalšie rôzne alkoholické nápoje, až sa Vojtech dostal do vyhľadávaného stavu. Stav, pri ktorom nerozoznával ostré detaily sveta, ani svoju vlastnú bolesť na pľúcach či bolesť z pocitu žitia. Avšak tento stav sa mu stal osudným.

Len čo vyšiel na ulicu z krčmy, ovalila ho ťažoba niest' vlastné telo a igelitová taška so zdravotným záznamom mu pri tackaní vyletela z ruky pri kovový plot. Opilec si toho všimol a šiel sa po ňu zohnúť, keď ho zradila koordinácia a narazil hlavou priamo na plot. Upadol do bezvädomia, ktoré sa okolitým chodcom zdalo ako typický spánok bezdomovca na ulici. Taška aj s obsahom ostala ležať vedľa tela svojho majiteľa a pomaly na ňu začal padať dážď. Zmoknutý ako myš do poslednej nitky, krátko popolnoci Vojtech následkom mrazu umrel na podchladenie. Umrel na ulici, potupne, ako i jeho otec. A ako i v prípade jeho otca, chladnému alkoholikovi nemal pri posledných chvíľach jeho života kto vyznať lásku. Vojtech sa tak blížiacich sa Vianoc nedožil.

A možno i hej, kto vie. Je to len pohľad okoloidúceho dievčaťa cestujúceho v autobuse domov, ktoré len kútikom oka zahliadlo kúsok života náhodného podnapitého chlapa spoza druhej strany okna.